

Projektbeskrivelse: Læsekultur i forandring 2026–2028

1. Indledning

Læsekultur i forandring er en national indsats, der styrker børns og unges læsekultur i Danmark. Kulturministeriet finansierer projektet, og kommuner, biblioteker, organisationer og vidensmiljøer gennemfører det i fællesskab. Projektet bygger på en forståelse af, at læsning ikke kun er en individuel færdighed, men også en social og kulturel praksis. Læsekultur opstår i fællesskaber, f.eks. i skolen, i familien, i fritiden og i civilsamfundet – og formes af de sammenhænge, mennesker indgår i.

2. Baggrund og behov

Læsning spiller en afgørende rolle for dannelse, trivsel og demokratisk deltagelse. Forskning og praksis peger samtidig på en række udfordringer: Børns og unges læseglyde falder, digitale medier fylder mere, og adgangen til læsekultur er ulige fordelt. Derfor har vi brug for nye tilgange, der gør læsning relevant i børns og unges hverdagsliv og styrker fællesskaber omkring læsning. Projektet anlægger en helhedsorienteret tilgang og udvikler læsekultur på tværs af arenaer i tæt samarbejde mellem forskellige aktører.

3. Formål og målsætninger

Projektets overordnede formål er at styrke læsekulturen hos børn og unge på nationalt niveau. Vi arbejder ud fra seks centrale målsætninger:

- **Vi vil gøre læsning tilgængeligt, relevant og attraktivt for børn og unge.**
Udvikling af vedkommende koncepter i samarbejde med målgruppen, som taler ind i deres egen livsverden.
- **Vi vil nå målgrupper, vi normalt ikke når:**
Styrkelse af deltagelsesmuligheder for børn, unge og familier.
- **Vi arbejder sammen på tværs og får et fælles sprog for læsekultur:**
Styrkelse af tværfagligt samarbejde og fælles indsats om børns og unges læsekultur.
- **Vi deler viden og udvikler nye måder at styrke læsekulturen på:**
Udbredelse af eksisterende samt skabelse af nye indsigter, inddragende metoder og koncepter.
- **Alle kan være med – på forskellige måder – og få værdi af indsatsene:**
Etablering af en inkluderende, fleksibel og lærende projektmodel, hvor mange typer af fagligheder kan deltage, med national rækkevidde og mulighed for lokal differentiering.
- **Vi holder læsekulturen på dagsordenen – lokalt og nationalt:**
Kvalificering af den løbende debat om børns og unges læsekultur på både nationalt og lokalt niveau.

4. Projektets opbygning: Tre spor og tværgående aktiviteter

Projektet organiserer indsatsen i tre faglige spor, som tilsammen udgør en samlet national indsats. Sporene arbejder med forskellige tilgange og udviklingsniveauer, men de kobler sig tæt sammen gennem fælles vidensopbygning, netværk og erfaringsudveksling.

Spør 1: Unges læsekultur

Spør 1 fokuserer på unge mellem 15 og 25 år. Vi tager udgangspunkt i, at unge ikke er én homogen gruppe, men rummer stor mangfoldighed i livsfaser, sociale sammenhænge og medievaner.

Derfor bygger indsatsen på involvering, samskabelse og ung-til-ung-metoder. Unge deltager ikke kun som målgruppe, men som aktive medskabere af viden og aktiviteter.

Vidensspor

Vi organiserer vidensarbejdet som deltagerbaseret aktionsforskning. Et ungerådgivningspanel formulerer spørgsmål, gennemfører undersøgelser og udvikler idéer, og der gennemføres en kvalitativ undersøgelse med unge fra hele landet. Ud fra disse opbygges et solidt vidensgrundlag med afsæt i unges egne perspektiver.

Praksisspor

Kommuner og biblioteker udvikler og afprøver aktiviteter i praksis. Aktørerne:

- udvikler aktiviteter sammen med unge
- afprøver nye formater for læsefællesskaber
- arbejder aktivt med rekruttering og fastholdelse
- opsamler systematisk erfaringer.

Et nationalt videns- og læringsnetværk understøtter arbejdet og sikrer videndeling på tværs.

Spør 1 bidrager med ny viden og metoder til at styrke unges læsekultur i en tid præget af forandrede medievaner og fællesskaber.

Spør 2: Familie og fritid – læsning i bevægelse og fællesskaber

Spør 2 retter sig mod børnefamilier. Vi arbejder ud fra en grundidé om, at læsning kan indgå som en naturlig del af familiers liv. Derfor:

- gør vi læsning til en social og meningsfuld aktivitet
- kobler vi læsning med bevægelse, leg og sanselighed
- styrker vi voksne som læserollemodeller
- tager vi afsæt i eksisterende fællesskaber.

Videns- og udviklingsfase

Vi undersøger familiers hverdagsliv og læsepraksisser gennem kvalitative studier i alle centralbiblioteksregioner. Vi interviewer familier om vaner, fritidsliv, barrierer og muligheder og inddrager prøvefamilier aktivt i udviklingen. På den måde sikrer vi, at indsatsen tager afsæt i reelle behov. Kommuner og lokale aktører udvikler aktiviteter i samarbejde med familier. Aktiviteterne foregår i forskellige sammenhænge – fx biblioteker, foreninger og klubber – og tilpasses lokale forhold. Vi prioriterer fleksible formater frem for faste koncepter, så aktiviteterne kan udvikle sig lokalt. En landsdækkende kampagneuger samler indsatsen og skaber national synlighed. Vi udvikler kampagnen i partnerskab med fritids- og foreningslivet og bruger den som løftestang for bred mobilisering.

Spør 3: Sammen om børns læseglæde

Spør 3 bygger på samarbejdet mellem folke- og skolebiblioteker og tager afsæt i veldokumenterede koncepter fra tidligere indsatser, herunder [National indsats for børn og unges læseglæde 2023–2025](#).

Vi fokuserer ikke på at udvikle nyt, men på at udbrede, implementere og forankre det, der allerede virker. Målgruppen er kommunale praksisaktører, som arbejder med børn og unges læsekultur.

Tilgang og metode

Vi styrker aktørernes kapacitet til at arbejde med eksisterende koncepter og tilpasse dem til lokale kontekster.

Vi stiller udvalgte koncepter til rådighed i praksisnære formater og etablerer en ramme, der understøtter implementering og videndeling. Arbejdet bygger på erfaringslæring, praksisfællesskaber, videndeling og train-the-trainer-tilgange. Vi udvikler onboarding-forløb og støttefunktioner, som gør det lettere for kommuner at deltage og arbejde med koncepterne.

Tværgående aktiviteter i Læsekultur i forandring

De tre spor bindes i indsatsen sammen af en fælles national ramme, som sikrer sammenhæng og videndeling gennem fælles vidensproduktion, netværk og læringsforløb, digital formidling og kampagner. Der opbygges en national vidensinfrastruktur, hvor vi løbende indsamler, bearbejder og deler erfaringer til gavn for alle kommuner.

5. Organisering

Projektet organiserer arbejdet i et nationalt konsortium på tværs af sektorer.

- Det koordinerende forum fungerer som strategisk styregruppe og sætter retning.
- Projektsekretariatet driver koordinering, fremdrift og sammenhæng
- Delkonsortierne sikrer faglig koordinering af arbejdet i de tre spor
- Kommuner og lokale aktører udvikler, afprøver og forankrer aktiviteter
- Videnspartnere og referencegruppe bidrager med viden og kvalificering.

Organiseringen er dynamisk og kan udvikle sig undervejs.

6. Arbejdsform og tilgang

Projektet arbejder eksplorativt, praksisnært og læringsorienteret med fokus på samskabelse, tværfagligt samarbejde og vidensopsamlinger. Vi udvikler og afprøver aktiviteter lokalt og omsætter erfaringerne til metoder og koncepter med national relevans.

7. Tidsplan og faser

Projektet løber fra 2026 til 2028 og gennemføres i tre faser:

- **Opstart og mobilisering (2026):**
Vi etablerer organisation, vidensgrundlag og rekrutterer deltagere.
- **Gennemførelse (2027):**
Vi udvikler og gennemfører aktiviteter og kampagner.
- **Forankring (2028):**
Vi opsamler erfaringer, evaluerer og formidler indsatsens resultater nationalt.